

Forandring fra 7 til 9 vil vinde Bifald. Det er nemlig den, at der er saa mange, som tro, at jo flere Dommere der er, des bedre bliver Dommen. Ja, det er en af de mange Fejltagelser, der er knyttede til det kollegiale System. Det gælder naturligvis, naar Dommerne ere enige; det er klart, at der er større Garanti for Dommens Rigtighed, naar 9 ere enige, end naar 7 ere enige. Men omvendt svinder Garantien for Dommens Rigtighed, naar man tænker sig, at der er Dissens. Jeg vil spørge de Her- rer, om de ikke finde, at en Højesterets- dom, der bliver afsagt med 4 Stemmer mod 3, er fuldt saa god som en Dom, der bliver afsagt med 5 Stemmer mod 4. Jeg tror rigtignok, de fleste ville sige, at den sidste Dom er usikrere end den første. Det er ganske klart, at ogsaa fra det Synspunkt er der ingen Grund at forandre Tallet 7 til 9. Paa samme Maade finder jeg det uheldigt, at der skal være 5 Dom- mere i Landsretssager, fordi det gør Ret- tens Arbejde for stort og lægger Beslag paa for mange Kræfter, og fordi det aldeles ikke er nødvendigt. Det vil føre til, at ogsaa der vil man ingenlunde kunne nøjes med det Antal Dommere, som Proceskom- missionen foreslaar, og som er foreslaaet under den Forudsætning, at kun 3 Dom- mere skulle deltage.

Idet jeg nu taler om disse Emner, er der en Ting, som jeg gerne med det samme vil lette mit Hjerte for. Det er, at jeg er ikke og har aldrig været Tilhænger af kollegiale Retter. Jeg kan godt forstaa — og det er en anden Sag —, at man i den øverste Ret vil gøre alt muligt for at sikre sig en grundig Drøftelse og alle mulige Garantier, og at man der har en kollegial Domstol. Men derimod har jeg aldrig kunnet gaa med til eller finde det rigtigt, at Dommersædet i Underretterne og i Landsretterne beklædes af mere end en enkelt Dommer, og jeg skal sige hvor- for. Det er, fordi jeg paa den ene Side har set saa mange Retter, hvor der var Næv- ninger og kun en enkelt Dommer, behandle de vigtigste Sager og har set, hvor udmærket det gik. Jeg har set, hvorledes Dommeren, naar han var en kraftig og betydelig Personlighed, havde let ved over- for Nævningerne og alle at skaffe sig den fornødne Autoritet, og hvor smukt og godt det gik. Og jeg tror, at enhver af de Her- rer, som kunde faa Lejlighed til at se, hvorledes disse Sager gaa, navnlig i Eng- land, vilde sige: Ja, det er rigtignok en udmærket og praktisk og i alle Henseender fortrinlig Maade, hvorpaa det gaar til. Og

omvendt har jeg set alt for mange kollegiale Retter med Nævninger til, at jeg anser dette for heldigt og godt, og jeg skal sige hvorfor.

Som bekendt ere Juristerne ikke altid enige, og naar der er 3 Dommere, vil let det Tilfælde komme frem — det er næsten altid Tilfældet, jeg har set det i Hundre- der af Tilfælde —, at Formanden ikke faar Lov til at regere alene, men de andre blande sig i det, ja, det kan endogsaa hænde, at de modsige hans Bemærkninger. Dette er noget, man øjeblikkelig kan mærke paa Advokaterne og paa Nævningerne; da ophører al Autoritet og Vejled- ning, og det hele kommer til at gaa vildt til. Jeg tror, at det vilde være en vigtig Forbedring at komme til Enkeltdommer- systemet undtagen i Højesteret. Men for at sige rent ud, maa jeg tilstaa, at det aldrig er lykkedes mig at overbevise nogen derom; saaledes gaar det jo med mange Sandheder; Galilæi kunde heller ikke over- bevise Folk om, at Jorden gik rundt, og paa samme Maade har jeg ikke kunnet overbevise nogen om Enkeltdommersyste- mets Fortræffelighed. Jeg har flere Gange forgæves taget Ordet derfor i Proceskom- missionen, og jeg tror ikke saa meget paa, at det vil lykkes mig at overbevise det høje Ting; men jeg har da nu sagt, hvad jeg mener, og muligvis en og anden da kan finde Lejlighed til at tænke over Sagen.

Naar jeg i øvrigt ser paa Udkastet, indfører det jo i Overensstemmelse med Grundlovens § 74 Mundtlighed, dog, som det er bemærket, egentlig kun under Domsforhandlingen. Det er saaledes, at der skal udveksles Skriftstykker, som det kal- des, det vil sige, hvad man nu kalder Ind- læg; og ligesaadan skulle Vidnernes Ud- sagn foreligge i Skrift. Det er altsaa væsentlig den egentlige Procedure, Domsfor- handlingen, som den kaldes, som skal være mundtlig. Man henviser i saa Henseende til, hvorledes det nu for Tiden gaar og tidligere er gaaet i Højesteret i flere hun- drede Aar. Jeg maa dog maaske bemærke, at denne Henvi- sning til Højesteret er ikke saa meget værd. Sagen er, at der sidder gamle øvede Dommere og tillige Dom- mere, som man maa antage ere valgte blandt dem, der ere fortrinligst kaldede til de Pladser. Proceduren føres endvidere af Sagførere, som man uden derfor at nedsætte andre vel nok kan sige ere valgte paa en Maade, som giver særlig Garanti for deres Dygtighed. Derfor kan man, selv om det gaar udmærket godt deroppe, hvor de have disse gode personlige Betingelser